

Iskaja vank dan vsake nedelje in praznikov.
Issued daily except Sun days and Holidays.

LETO—YEAR XVIII. Cena lista je \$5.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 26. junija (June 26), 1925. Subscription \$5.00 Yearly. STEV.—NUMBER 149
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

V ZVEZHEN KABINETU SO MILIJONARJI

To je pa vzrok, da toliko "dobrega" store za delavce.

MELLONOV KUPCEK NAJBOLJŠI

Washington, D. C. (F. P.) — v kabinetu predsednika Calvina Coolidge je šest milijonarjev. Občudovalec take administracije desetih s predsednikom je upravičeno rekel, da dandanes ni več senat klub milijonarjev, temveč je sloviti tittel prišel na skupnico, katera zboruje po dvakrat na teden v Beli hiši. Se z odstopitvijo vojnega tajnika Weeks, ki si je pridobil svoje milijone kot bankir in broker, je bogastvo te peščice vladarjev tako kolosalno, da prav nič ne dvomimo, da je že po instinktu ves kabinet bojovita straža za privilegije privatnih kapitalistov in torej protidelavska.

Zakladniški tajnik Mellon, katerega mošnjicek cenijo od 300.000.000 do \$600.000.000, je vladal v Hardingovi in tako vlada v Coolidgevi administraciji kolikor se zadeva gospodarske politike. Edina bogatejša človeka v Združenih državah sta mogoče Rockefeller in Hinko Ford. Dupontova finančna sreča nadkrijuje Mellonovo, ampak duPontova je zelo razdeljena med številne dediče, kateri se neprestano kavsajo med seboj, kdo bo več dobil. Torej je to le korporacija. Mellon je precej podjeten in vladodržan po naturi. Lahko bi bil postal senator, ampak videl je, da je krmilo zvezne vlade navezadnje vendarle v rokah predsednika. On pa je hotel krmariti državo, zato je postal boss v zakladniškem kabinetu.

Spoštovani tajnik za trgovino Herbert Hoover si je nabral malo vsootico od \$8.000.000 do \$10.000.000 v zlatokopnih avanturah po južni Afriki, v Avstraliji, Rusiji, na Kitajskem in drugod. Navadno je bil kot ravnatelj in inženir kakor tudi mali sodrnik pri velikih britanskih podjetjih. Njegovo zanimanje malega businessa, kateri se je upiral velikemu, je bilo precej dobro haslikano v njegovi obrambi "starih velikih" v Chicagu, ko so prišli velemesarji pred zvezno trgovsko komisijo med vojno. Državnega departmanta še nikoli ni vodil toliko bogataš kakor je sedanjji gospod Kellogg. On je bil tudi prej najbogatejši advokat — razum mogoče Knoxa, kateri sedi v senatu. Medtem, ko je bil svetovalec za železnice, jeklarne, zavarovalne družbe in bankirje, si je nabral svojih pet milijonov. Nepričakovano je bil porinjen v kabinet, kateri se mu je naenkrat zdel tako uplivna služba, da je sklenil ostati. Njegovo posebno prizadevanje, da bi kolikor mogoče odvel zakonodajno moč puntarskemu senatu, se zdi Coolidgu naravnost dragoceno.

James J. Davis je tajnik za delo. On je tudi milijonar. Na to mesto je prišel po zaslugi Mootha. Njegova banka v Pittsburgu mu je prinesla skromen milijonek, drugega pa je dobil po svojem načinu. On je eden Mellonovih satelitov. Kolikor je Mellon za odprto delavnico kot vele-velepodjetnik, toliko mora kajpada biti tudi Davis, čeprav si venča svojo slavo kot tajnik za delavstvo. Kot podjetnik mora torej biti proti neorganiziranemu kakor proti organiziranemu delavstvu, ne glede na to, da mu njegova formalna služba nalaga dolžnosti za varovanje delavstva. Pravzaprav pa je Mellon gospodar tudi delavskega departmanta, kajti neprestano so bile vzete dovoljene vsote za potrošitev tega departmanta, posebno v zadevah, kjer so bili medobzi Mellonovi interesi. Zadnji pride Hubert Work, ki je bil prvi vpsolen v vrhu, da o vrže prejšnjega glavnega po-

Pregled dnevnih dogodkov

Amerika.

Milijonarji sede v Coolidgevem kabinetu. Razmere v ameriških ječah so neznozne. Izpopolnjevanje zrakoplovne službe. Konferenca zamorskih delavcev. Voda je udrila v rudnik; štirje rudarji so mrtvi. Chicago bi rado bilo država zase.

Po svetu.

Kitajska zahteva revizijo pogodb z velesilami. Velika delavska kriza vstaja v Angliji. Francozi in Španci so si navskriž glede Maroka. Francija izprazni Porurje v avgustu. Generalna železniška stavka v Boliviji.

Chicago zahteva državo zase

Mestni svet je soglasno sklenil, da se izdela načrt za "revolto" in odpad od Illinoisa.

Chicago. — Mesto Chicago, ki z nekaterimi predmestji vred tvori okraj Cook, hoče biti država zase. V sredo je alderman John Toman iz 23. warda predložil v mestnem svetu resolucijo, ki nalaga mestnemu pravnemu zastopniku Fr. X. Buschu, naj izdela načrt za ločitev okraja Cook od države Illinois in vstop okraja v ameriško Unijo kot svobodna 49. država. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Resolucija tudi vabi sosednje okraje, naj se pridružijo gibanju za ustanovitev separatne države. Cela procedura mora biti postavna. Busch je obljubil, da do prihodnje seje sveta pripravi preliminarni načrt, oziroma pojasnilo na kak način bi se to moglo izvršiti. Najbrž bo potrebno ljudsko glasovanje v okrajih, ki so za samostojno državo. Nove države sprejema kongres, potem ko sprejmejo svojo ustavo in izvrše vse predpise zvezne konstitucije.

Toman je resolucijo utemeljil s sledečimi razlogi: Chicago je zapostavljeno v illinoiski legislaturi. Dasi plačuje največ davkov v državno blagajno, je pod kontrolo podeželskih distriktov. Okraj Cook ima več prebivalcev kot vsa ostala država skupaj, toda v državni zbornici je v manjšini radi tega, ker zbornica noče dati čikaškim distriktom upravičenega predstavnstva na temelju prebivalstva kot predpisuje ustava. Po ustavi bi Chicago moralo imeti najmanj 15 reprezentantov in pet senatorjev več kakor jih ima zdaj, toda podeželska večina noče izvršiti potrebne porazdelitve mandatov, ker se boji, da bi potem Chicago imelo večino v legislaturi.

KLAN POKAŽE SVOJO MOČ

Chicago, Ill. — Kukluksklan ima odobritev od vladnih uradnikov, da bo smel paradirati v Washingtonu po Pennsylvanski aveniiji dne 8. avgusta. Zbralo se bo baje do 200.000 klanovcev. Njih obrabi pa bodo morali biti razkriti, češar se vselej nekatere organizacije, kajti na ta način, pravijo, da bodo lahko dogonale, kateri vladni uradniki so "stoprocentneži."

štarja Haysa rekord za unijo. Milijone je napravil kot zdravnik, vlagatelj, lastnik nekega a-nila ali sanatorija in generalni pobočnik rudarskih in topilniških interesov v Koloradu. Tudi on bi bil lahko dosegel senat, da ampak pravočasno je spoznal, da ampak dobil moč le v Beli hiši, kjer se zakoni iz kongresa ovržejo s pomočjo sovrážnega tolmачenja. Wilbur, New, Jardine in, Sarment so pa še vedno manj vredni kot milijon. Vsekakor so tudi oni dobri, pohlevni in lojalni.

RAZMERE PO AMERIŠKIH JEČAH

Pismo jetnika iz ječe v San Quentin, Cal.

JEČE NISO POBOLJŠEVALNICE PAČ PA POHUJŠEVALNICE LJUDI

Chicago, Ill. — Urednik magazina "The Nation" je priobčil pismo jetnika iz San Quentina v Kaliforniji, ki razgalja, kako strašne so razmere po nekaterih ameriških ječah. V začetku piše: Če priobčite to, bodite zagotovljeni, da je vse gola resnica in nič pretiranega. Morda bi se mi ne gočilo dobro, če bi tu izvedeli, da sem pisal jaz, zato prosim, da ne izdajate mojega imena. — San Quentin je vodilna jetnišnica v Kaliforniji. Ima še zadostno sanitarno uredbo za 800 jetnikov, ampak sedaj se jih nahaja v nji nič manj kot 2800. Od začetka januarja ima novega nadzornika Smitha, kateri oglašja po časopisih, da je študiral "antropološko (človeško) samotologijo". Naglašja tudi, da je zmožen izvedenec, ki bo naredil, da se bo ječa izplačevala. Dasi sem jetnik v San Quentinu, nimam nikakega osebnega spora s Smithom. Smatram ga za čisto navadnega političarja.

Dne 18. februarja je prišlo do poboja, v katerem je bil ubit jetnik Tony Hernandez. Takoj je nadzornik ukazal zapreti v temnico štrideset mož, da so trideset dni živeli ob samem kruhu in vodi. Dokaza pa ni bilo protinjim. Dne 3. maja so peljali skupino jetnikov v kopališče. Jetnik Wendell Dollar se je pripognil, da bi pobral cigaretni čik, pa se ga je ustrelil v hrbet čuvaj in ga ubil. Poliesaj se je izgovarjal, da je Dollar nameraval pobrati kamen ali palico, in oproščeno je bil. Ampak v bližini jetnika, ki je bil ustreljen, ni bilo ničesar, kar bi bil lahko rabil kot orožje. Kaznenci ne smejo rabiti tobaka, in da doseže cigareto, je Dollar prelomil kaznilniške paragrafe. Umor pa vendar ni bil upravičen po kalifornijskih jetniških zakonih. Čuvaj je še vedno na svojem mestu in nadzorniku Smithu je bil čin menda dovolji. Novi nadzornik je oživel nekak jetniški buletin, o katerem je rekel, da bo kot vzor svobodnega tiska. Jetnikom ni dovoljeno brati nekatere radikalne liste, ki so garantirani po drugorednem privilegiju ameriške pošte.

Da napraviš iz slabega državljana dobrega, ga moraš dobro hraniti. Učiti ga moraš koristne obrti, pravi nadzornik. Hrana v sankventinski ječi je bila prej slaba, pod novim nadzornikom pa je še slabša. V jedi je skoraj sam škrob, manjka vsaki vitamini in redline snovi, ki so neobhodno potrebne za življenje. Ječa ima zelo oglašano zelenjadni vrt, redi kokosi, svinje in krave. Zelenjadni vrt pokrije kakih pet izborno kultiviranih akrov. Ampak cele mesece jetnik ne vidi nobenega zelišča v hrani, a če ga že kdaj vidi v juhi, je nesnažno, redko in naravnost gnušno. Eđina obrt, ki se je jetnik lahko izučil, je izdelovanje nožnic za puške. Ampak če je v tem le leto ali dve, ima dosti za vse življenje. Samo ena tovarna jute je v Oaklandu, ali tam ne zaposlujejo ljudi, ki so bili kdaj v ječi.

Najbolj žalostna reč v San Quentinu je "aleja bedakov" Tja pošljejo duševno obolele ali take, ki jih zdravnik ne mara. Prostor zasluži svoje ime. Je ozka ulica med dvonadstropnimi jetniškimi hišami ter ima na vsakem koncu visoko bodečasto ograjo. Prostor je vladen in temen, poln smrada od nesnage. Nikake gorokote ni tam notri, nikake uljudnosti, nikdar notri ne pristje solnčni žarek. Obsojenci, katerih je samo senca, se plazijo gori in doli; nekateri so stari, sivi in uničeni, skoro z eno nogo v grobu.

(Dalje na 3. strani.)

Generalna železniška stavka v Boliviji

Cela dežela je paralizirana. Poročilo se glasi, da je stavka političnega značaja. Stavkarji so osvojili nekatere železniške postaje.

Buenos Aires, Arg., 25. jun. — Potniki iz Bolivije prinašajo vest, da je ododna splošna stavka na železnicah zelo resna. Stavka ima politični značaj. Baje jo vodijo komunisti, katerim se se pridružili izgnanci iz Antofagaste, kjer je chilenska vlada strla pred par tedni splošno stavko in revolto v okolišu nitratnih tovarov.

Situacija v Boliviji je v temi radi cenzure, katero je uvedel predsednik Saavedra. Poročila, ki prihajajo v Buenos Aires direktno iz Bolivije, so brez detajlov. Neke privatna vest se glasi, da velik del prebivalstva simpatizira s stavkarji in gotove stranke skušajo izrabiti štrajk za strmoglavljenje sedanje bolivijake vlade. Vsi vlaki počivajo in železničarji, ki so oboženi, so okupirali nekatere postaje.

Konferenca zamorskih delavcev

Med zamorci je veliko zanimanje za kongres. Nadejajo se, da je to začetek gibanja vsega zamorskega ljudstva.

Chicago. (Piše odbor za zamorski kongres.) — Kongres se bo vršil 25. oktobra v Chicagu. Ta sestanek zamorskih in belogoltnih delavskih voditeljev pomeni novo dobo v političnem življenju ameriških zamorcev. Vsaki dan namreč tudi zamorec bolje vidi, da sta stari stranki preživeli svojo koristnost. Naj bo republikanska ali demokratiška stranka, vsaka je kontrolirana od bossov in njih privrženecov kukuksov. Na kongresu bodo zamorci povedali v jasnih/besedah svoje stremiljenje.

Pittsburghski odbor Ameriškega zamorskega delavskega kongresa sklicuje lokalna zborovanja v sredi avgusta, h katerim povablja vse organizacije, v kojih so včlanjeni zamorci. Na teh konferencah bodo izbrani delegatje za kongres.

Zamorci po južnih državah se pridno pripravljajo za kongres, kajti sami uvidijo, kako potrebno je zanje kakor za belopolitne delavce, da se organizirajo politično in strokovno. Po nekaterih državah so že sedaj izbrali delegate.

Zamorci so si ustanovili svoje glasilo, katero jih bo obveščalo o kongresu, katerega mislijo obdržati tudi potem. To glasilo poroča o stavi zamorskih delavcev, kjer po nekod že stavkajo četrti leto. Pojavlja se med njimi lepko gibanje, in voditelj se upravičeno čudijo, kako da je v teh zapostavljenih ljudeh toliko odpora.

Ameriški zamorci z nekim tihim navdušenjem berejo kapitalistične liste, kateri dan na dan prinašajo vesti o zmagi Abdel Krima v Maroku. On je voditelj tudi zamorskih tlačanov proti imperialistični Franciji. To smatrajo za začetek svetovnega gibanja med zamorci. Na konferenci upajo, da bodo toliko uspešni ter sklicali svetovno zborovanje zamorcev.

Argentina ne mara ruskih emigrejev.

Buenos Aires, Arg., 25. jun. — Tukajšnji listi odločno protestirajo proti sugestijam lige narodov, da se ostanki Vrangellovih ruskih belih egt nasele v Argentini in Paragaju.

VREME

Chicago in okolica: V soboto jasno. Zapadni in južozapadni vetrovi. Sonce izide ob 5:16, zaide ob 8:29.

KITAJSKA ZAHTEVA REVIZIJO POGODB

Francozi in Angleži ubili 80 in ranili 70 kitajskih delavcev in dijakov v Kantonu. — Angleja govori o premeščenju tujcemcev v pristaniščna mesta. Tatarska poročila o kitajskih dogodkih.

Washington, D. C., 25. jun. — Državni departmet je bil danes obveščen iz Pekinga, da centralna kitajska vlada zahteva revizijo vseh pogodb z velesilami in zadoščenje za ubite Kitajce.

Kanton, 25. jun. — Začasna ljudske vlada v Kantonu je pe-zvala domačine, da ne smejo dati nobenega povoda za spopade s tujezemskimi četami. Po naj-novejšem poročilu so Francozi in Angleži, ki stražijo tujezemsko kolonijo Šamin, ubili 30 kitajskih delavcev in dijakov ter ranili 70 zadnji terek v bitki z demonstrantmi. Danes je mir, toda položaj je zelo napet.

London, 25. jun. — Poročila iz Hongkonga se glase, da so angleške oblasti v orientu sklenile pozvati vse tujezemce v notranjosti Kitajske, naj se začasno presele v pristaniščna mesta, v katerih imajo velesile po pogodbi s Kitajsko ekstrateritorialno oblast. To je menda prvi korak intervencije, katero namerava začet Anglija v sporazumu z Japonsko, Francijo in Ameriko. Angleška bojna ladja je včeraj odplula iz Hongkonga v Kanton. Japonska je tudi poslala oddelek vojaštva.

Druge brzozavke iz Hongkonga sporočajo, da častniki ruke rdeče armade vodijo Kitajce v Kantonu. Vesti o številu ubitih Kitajcev v kantonski bitki si nasprotujejo; ena vest pravi, da je 20 mrtvih, druga, da 200, tretja pa, da celo čez tisoč.

Angleški zunanji minister Chamberlain je včeraj dejal v zbornici, da "agentje neke druge vlade hujskajo Kitajce na upor proti inozemcem". Misli je Rusijo.

Voda zalila rudnik; štirje rudarji utonili

Nesreča se je zgodila v Idaho; rešitev je bila nemogoča.

Wallace, Idaho. — Štirje rudarji so utonili 24. junija v Ajax rudniku, Burke, Idaho, ko se je udrila stena sosednjega starega, opuščenega šahta, iz katerega se je ulilo na tisoču galon vode v rov, kjer so delali. Okrog 70 čevljev debela stena kamenja in druge navlake je zajezila rov, vsled česar je bila rešitev nemogoča. Poplavljen rov se nahaja 6000 čevljev od jamakega vhoda.

Rojak oročan družine

Italijan mu je vzel ženo in tri otroke.

New Orleans, La. — Louis J. Prestopnik je 24. t. m. javil policiji, da je bil na svojem domu oročan žene in treh otrok. Dominick Diaz, ki je stanoval v isti hiši kot on, je stopil v njegovo stanovanje in mu pritisnil revolver na čelo rekoč: "Tvoja žena in otroci gredo z mano, če ne, si mrtve". Družina je odšla z Diazem. Polcija je izvedela, da je Italijan odpeljal ženo in otroke v Ocean Springs, Miss. Odnodna policija je bila obveščena, naj pazi na zlikovca.

Garibaldi v Ameriki

New York. — General Peppino Garibaldi, vnuk znanega italijanskega revolucionarja, je 24. t. m. prišel v Združene države. Tu ostane mesec dni. Garibaldi je nasprotnik Mussolinija in fašizetov.

Španci in Francozi so se sprli radi Maroka

Spanija noče dovoliti Francozom vstopa v njeno kolonijo. Pogodba bo mogoče razveljavljena.

Madrid, 25. junija. — Iz zanesljivih virov poročajo, da so načrti francoško-španske ofenzive proti Abd-el-Krimu položeni na polico. Francija je zahtevala, da ji Španija dovoli invazijo njene kolonije do Sešvana v svrhu, da francoska armada prodre Rifljanec za hrbet in zdrobi njihovo odporno silo v njihovem središču. Španska vlada je pa odklonila zahtevo, češ, da to je proti pogodbi, katera daje Španiji pravice protektorata v Maroku. Španija je tudi odbila ponudbo, da francoske bojne ladje sodelujejo v bombardiranju rifljanjskih postojank iz španskih obmorskih pozicij. Francoska vlada je nato izjavila, da bo zahtevala mednarodno konferenco za sklenitev nove pogodbe glede kontrole severne Afrike.

Fez, francoski Maroko, 25. jun. — Francoško uradno poročilo pravi, da so francoske čete včeraj odbile dva rifljanjska napada. Francoska letala nadaljujejo operacije v hribovitih krajih z dobrim uspehom.

Francija izprazni Porurje v avgustu

Držala bo besedo, katero je dala kni Herriotova vlada, da Francozi zapuste Porurje v enem letu.

Pariz, 25. jun. — Vlada je uradno naznanila, da francoske operacije za vojaško izpraznitav Porurja prične v kratkem času. Ako pojde načrt po sreči, bo Porurje izpraznjeno do 16. avgusta kakor je obljubila Herriotova vlada v prejšnjem letu.

Painlevova vlada vrne Porurje Nemcem že iz tega razloga, da jih čim prej pridobi za garancijski pakt. Nemški nacionalisti delajo danes velike ovire vladi v Berlinu s izjavami, da Franciji ni treba nič zaupati, dokler ne izprazni Porurja in dokler zavozniki ne vrnejo Kolina.

Velika delavska kriza vstaja v Angliji

Brezposelnost je dosegla rekord. Rudarji in železničarji so skrajno nezadovoljni. Torijska vlada je slepa in gluha.

London, 25. jun. — Dolga industrijska depresija in konsekvantna brezposelnost, ki neprestano raste, je dosegla stopnjo, na kateri je velika kriza v Angliji neizogibna.

Delavska stranka je že pred meseci napovedala krizo za letošnje poletje, ako vlada takoj ne izvrši pomožnih ukrepov. Baldwinova reakcionarna vlada ni storila ničesar. Delavci so izgubili zadnjo trohico potrpežljivosti in zdaj se pripravljajo na akcijo, da si sami pomagajo.

V ospredju je konflikt med rudarji in lastniki rudnikov. Skupna rudarska komisija, sestojeca iz zastopnikov rudarske unije in lastnikov rudnikov, ki je zasledovala razmere v rudarski industriji več mesecev, je včeraj končala delo. Lastniki so naznanili, da bodo zahtevali povratek osemurnika s 30. julijem. Zdaj je v veljavi sedemurnik v premogovnikih. Rudarska unija je sklicala konferenco za 3. julija. Rudarji nedvomno zaključijo, da se bodo držali sedemurnika. Železničarji so tudi skrajno nezadovoljni s sedanji mezdami in zahtevajo novo pogodbo. Konferenca zastopnikov obeh strank je zdaj v teku. Kongres delavskih strokovnih unij je sklicel izredno zborovanje dne 24. julija, na katerem se bo razpravljalo o brezposelnosti in ukrepih za izboljšanje razmer.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Narodna: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Cileto \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

"PROSVETA"
2667-59 So. LaSalle Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.

MEMBER of The FEDERATED PRESS
UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v oklepaju n. pr. (May 21-25) poleg vašega imena na našemu posnetku, da vam je s tem človek potpisal naročnina. Ponovite jo pravočasno, da ne vam ne ustavi list.

PRAVO SUZENJSKO DELO.

Kdor je v Evropi kdaj hodil ali se vozil po cestah, ki so jih gradili stari Rimljani za svoje legije, je občudoval trpežno delo. In kdor se je zanimal za socialne probleme in pri tem zamislil v čase, ko so sužnji gradili te ceste pod nadzorstvom trdosrčnih paznikov, je veselo vzdihnil, da so ti časi za nami in da imajo ljudje dandanes boljša sredstva za gradnjo cest.

V Ameriki je pričela gradnja trdih cest pravzaprav šele v tem desetletju. Amerika ne potrebuje teh cest, da bodo po nji marširale moderne legije, ampak iznajdba avtomobila je prisilila Američane, da so opustili mehke ceste.

Tako trdo cesto zdaj grade med Hillsborom in Irvingom v Illinoisu. Tvrška Smith Bros. Contracting Co. iz Dallas, Texas, kjer so v navadi nizke mezde in dolg delavni čas, je prevzela delo. Uvedla je pri delu seveda navade z juga. Delavnik znaša deset ur. Ampak nekateri delajo po dvanajst in celo šestnajst ur na dan. Družba plača navadnemu delavcu pet in trideset centov za uro dela. Vozniki, ki dovažajo cement in pesek z železniške postaje, so plačani od milje. Mezda je bila tako nizka, da so zastavkali. Plačevali so jim od dveh ton tovora in prve milje 30 centov, od vsake druge milje naprej pa dvajset centov. S stavko so si priborili 20-odstotno povišanje mezde, nekaj voznikov je pa izgubilo delo.

Delo je naporno in zdravju škodljivo. Zaradi cementnega prahu morajo nositi posebna očala in na ustih imajo male torbice, da jim ne zahaja prah v pljuča. Dihanje ob času sedanje neznošne vročine je seveda mučno.

Ceste se grade z modernimi stroji, ki priganjajo delavce. Marsikateri delavec omaga v tej vročini in se zgrudi na tla. In to zaradi—pet in trideset centov na uro!

Ko je država oddala delo, je bilo natančno zapisano v pogodbi, koliko mora biti v mešanici, ki jo vlivajo na cesto, peska, cementa in drugega materiala. Ni pa bilo v nji določeno, kako mora družba ravnati z delavci. Delo je oddala država Illinois. Pobrignala se je za material, ni se pa brigala za delavce.

Dobro je, da se država briga za material, da jo podjetnik ne opehari, a še boljše je, da se pobriga za delavce, to je za svoje državljane, kako podjetnik ravna z njimi.

Brezmejno izkoriščanje pri težkih in nevarnih delih izpodkopava zdravje delavcev. Kolikor nižja je mezda, toliko večja je revščina v delavski družini. Ako delavec zboli zaradi prevelikega izkoriščanja, ne bo podjetnik skrbel zanj. Ako nima sredstev, da si najame zdravniško pomoč, bo morala delavcu prihitehi na pomoč občina, okraj ali pa država. To velja tudi za delavčev družino.

Podjetnik se ne briga za delavca, ki mu množi premoženje, še manj pa za njegovo družino. Družba, ki ima svoj glavni stan v tuji državi, plačuje tudi davke v drugi državi. Ko bo delo dovršeno, bo družba pobasala dobiček, kolikor ga bo in odšla v Texas. Tukaj bodo pa ostali delavci. Ako so si nakopali bolezen pri delu, ali če so ponesrečili, bo moralo zanje skrbeti ljudstvo v državi Illinois. Torej je v interesu države same, da določi v pogodbi tudi razmere, v katerih bodo delali delavci.

Pa tudi čas, v katerem živimo, zahteva, da država ne dovoli podjetnikom, ki izvršujejo javna dela za državo, da lahko izkoriščajo delavce brez meje.

Pet in trideset centov na uro in ob času sedanje druginje! Ali je to sploh mezda? Vrhutega pa še od deset do šestnajst ur dela! Ali so to človeške razmere?

Zdi se, da tudi rimski sužnji niso v hujših razmerah gradili starih rimljanskih cest. Gradnja cest pod takimi pogoji je za delavce mukotrpna sužnost.

Če bi šivel, glede ruske revolucije.

Tolstoj? On bi gotovo sprejel negativne stališče proti socialni revoluciji leta 1917, kakor je storil leta 1905. Ampak zraven je tudi, da bi tako stališče nišmar ne spremenilo v teku revolucije mas. Družabno gospodarstvo je v mejah najbolj pošastnih zločinov; ampak ne prizna nikakih škodev.

"Ali jih je danes še dosti v Rusiji, ki bi se podpisali na Tolstojev princip?"

"Nikdar ni bilo dosti Tolstojancev v Rusiji. Tudi niso nikoli imeli dosti vpliva."

"Ali lahko iz tega novega vstajanja mas vidimo nova aristokracija? Ali je avtokracija izginila za zmerom?"

"Stara aristokracija je v resnici mla," je rebel Gorki. "Sveža vstaja. Ne," je hiter pristavil, "aristokracije novih bogastev, temveč duševna."

"Kako vlogo igrajo ruske žene v novi kulturi?"

"Zelo veliko vlogo." Navedel je kratko vrsto imen odličnih žena, katere, je rekel, so zgodovinsko važne.

Vprašal sem ga še dalje po njegovem mnenju o revoluciji. Rekel je:

"Pozast in razvoj individualnosti je nespretno preobčut. Revolucija pospeši njega hitrost, ker laže njega potrebo. Raat individualnosti v Rusiji je dalje tudi svobodna po ducatu novih inov, katere so prišla v kraljevstvo vede in literaturo."

Prav kratkim sem v napoktanom časopisu čital komentar Gorkija o novem literarnem gibanju v Rusiji. Pravenstljivo številno izbornih novelistov in postov, pravi, je vstalo in najnižjega razreda — in razreda, ki je bil pred revolucije nerazločen. Vojni veteran po imenu Sošenko je spisal knjigo kratkih pripovedk, katere Gorki opisuje kot začeto silo, polno silovitosti in osovno psihološkega navdahnjenja, ki "veliko pove na malem prostoru." Delavec Vasovod Ivanov, katerega zvezki nosijo naziv "Plavi pesek", alika divljo vojno v Sibiriji s "priklupno umetnostjo". Nekli drugi delavec Kasin se je izkazal velikoga posta, čeprav zna komaj zgodostno čitati in pisati, dočim je nedi Leo Leus, sin priprostega lekumarja, vzbudil "strašno diskusijo" s svoje dramo "Izven zakona". Znamenito je, kakor mi je Gorki zardil, da je nova ruska literatura posledica revolucije, ki pa vendar stremi za spopolnjanjem starejših ruskih pisateljev. Opirjemije se realnosti in se čudalje bolj sponjinja resničnih tradicij svojega plemena; nikdar ne slavi obstoječih življenjskih razmer, temveč jih vidi, kakoršne so, ter jih tudi obdeluje večjih a plodno kritiko.

Mislil sem na rusko umetniško gledališče in vprašal, kaka je posebna kvaliteta današnjih ruskih igralcev na odru. Gorkijev odgovor je bil ravno nasprotno omenu, kar sem pričakoval.

"Vaše vprašanje me presenada. Nikakor se ne strinjam s tem. Največji umetniki na odru kakor Salvini, Facconi, Duse, Tina, Talma, Sarah Bernhard, Sully, Posart in Irving niso bili Rusi; in tudi ne vem, kake ruske umetnike bi imenoval razun Mokolova in Sčepkina, ki sta pa že oba davno mrtva, ter Ermolove, katere se dandanea le redko prikaže na odru.

Pogovor se je zasukal na Gorkijeva lastna literarna dela. Neki sem slišal, da je začel novo novelo, za katero pozorišče je bilo izbrano v Angliji. Ali mi je mogel kaj povedati o tem? Z nekakim vžitkom se je namuznil.

"Vir-poročila, se bojim, je bil ne-resničen," je rekel. "Resnične ne pišem nikake novele, ta ima šele priti. Pred kratkim sem dokončal knjigo kratkih povesti."

"Katero smatrate za svoje najboljšo delo?"

"Moje najboljšo delo? Ni še bilo spisano."

"Koga smatrate za največjega živečega pisatelja?"

"Dva čudovito dobra pisatelja živita v Evropi. Roman Rolland in Knut Hamsun. Zadajnega knjigi "Raat zemlje" in "Žene iz vodnjaka" sta najpopolnejši produkt umetnosti, ki se je pojavil v literaturi zadnjih dvajsetih let."

Maksim Gorki se je skozi vse življenje bavil s pisateljevanjem. V njegovih spominih vidimo mladega dijaka, katerega strast so bile knjige, ki jebral

ŽARKOMET

Malo obleke — dosti zdravja. Sledeče prodam kakor sem kupil:

Dejstvo, da ima moderna ženska vedno manj obleke na sebi — neka vest se glasi, da vsa polletna obleka s čevlji vred ne tehta več kot 24 unč — je zaželo zelo skrbeti čednostne ljudi. Čeprav ženske v svoji navdušenosti skrajšujejo obleko zgoraj in spodaj, ni to brez koristi. Nag vrat in deloma prsi so upravičene iz sledečega razloga, kar vam potrdi vsak pameten zdravnik: Rak napada ženske bolj kot moške. Mnogo žensk trpi na raku na prsih. Ta strašna bolezen, ki je zelo razširjena v civiliziranih deželah, je popolnoma neznanca med divjakinjami, ki nad pasom ne nosijo nobene obleke. Zdi se, da sonce, ki pošlje na golo kožo, prežene raka.

Dobre novice iz Jugoslavije. Amerikanci, ki letos obiščejo staro domovino, morajo nesti seboj dovolj denarja, da ne pojdejo suhi nazaj.

Kdo je prvi streljal? Iz Huntingtona, W. Va., poročajo, da sta bila dva suhaška agenta ubita in tretji nevarno ranjen v bitki z drugo četo suhaških agentov, ker so drugi druge imeli za tihotapca. Suhaški agenti navadno pravijo, da začnejo tihotapci prvi streljati. Zanimivo bi bilo vedeti, kdo je prvi streljal v tem slučaju. — P. Zagar, Terre Haute, Ind.

Pertinentna vprašanja. Kdaj se vai oni, ki so prizadeti v degodkih, objavljenih v "Žarkometu", oglasijo v svoj zagovor?

Ne, niste dovolj povedali! Mr. Jerič se je oglašil čez osesem dni na moj poziv, da on pove degodek o nekem delegatu, ki je na neki konvenciji izgubil ženo. Pravi, da bi rad povedal, toda noče s "takim šmirom mazati svoje kolone". Obrnem naj se v Rock Springs za nadaljne informacije.

To ni noben odgovor. Ako ste imeli korajžo namigniti na "šmir" v vaši koloni, imetje pogum povedati še ostalo: kdo, kako in kaj. Prej se ne zadovoljim. Come on, Mr. Jerič! Povejte vae, če nočete občitati še v večjem šmiru!

Na čelu seznama izselitvenih dežel stoji pa Kanada, odkoder se je priselilo čez 87.000 ljudi. Iz Jugoslavije se je priselilo 618 ljudi in izselilo tja 2.091. Kar se tiče narodnosti, moramo pač posnemati znano čudno porazdelitev priseljeniškega urada, kar se tiče južnih Slovanov. Bolgarov, Srbov in Crnogorcev se je priselilo 375 in izselilo 1.458; Hrvatov in Slovencev priselilo 436 in izselilo 700; Dalmatincev, Bosancev in Hercegovincev priselilo 47 in izselilo 351.

Zanimiva je tabela, ki nam po kaže, koliko priseljenecv je prišlo v kvoti in koliko izven kvote. V to tabelo so vključeni tudi tunkaj nastanjeni priseljenci, ki se vračajo iz časovnega obiska, kajti tudi oni so po novem zakonu označeni kot "non-quota immigrants". Iz vse Evrope je prišlo 117.725 kvotnih priseljenecv in 85.250 izvenkvotnih. Iz Jugoslavije je prišlo 430 kvotnih priseljenecv; izven kvote pa jih je prišlo 1212. — F. L. I. S.

Koliko se pokadi cigarete? V nenaških listih beremo zanimivo statistiko, koliko se pokadi cigarete na svetu. Na prvem mestu ni več Francija, ampak Zedinjene države, kjer pokadi na leto vsak prebivalec 623 cigarete. Potem pride Nemčija, kjer odpade na glavo in leto 592, Belgija 513 in v Italiji 284 cigarete. Francija, ki je do pred kratkim prednjačila na tem polju, je padla na peto mesto z 248 cigareti. Na Švedskem pokadi vsak prebivalec po 184 cigaret na leto. Statistika ni ne omenja Jugoslavije in sploh Balkana. Menda Jugoslavija ne bo ravno na zadnjem mestu. Saj je znano, da kadijo Balkanci kot Turki, ki so baje zanesli to razvado med nas.

Ali šele nasti pravilno pisan in čitat angleško? Narodni "Slovensko-angliško slovarnik", katere je izšla iz tisa na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Na čelu seznama izselitvenih dežel stoji pa Kanada, odkoder se je priselilo čez 87.000 ljudi. Iz Jugoslavije se je priselilo 618 ljudi in izselilo tja 2.091. Kar se tiče narodnosti, moramo pač posnemati znano čudno porazdelitev priseljeniškega urada, kar se tiče južnih Slovanov. Bolgarov, Srbov in Crnogorcev se je priselilo 375 in izselilo 1.458; Hrvatov in Slovencev priselilo 436 in izselilo 700; Dalmatincev, Bosancev in Hercegovincev priselilo 47 in izselilo 351.

Zanimiva je tabela, ki nam po kaže, koliko priseljenecv je prišlo v kvoti in koliko izven kvote. V to tabelo so vključeni tudi tunkaj nastanjeni priseljenci, ki se vračajo iz časovnega obiska, kajti tudi oni so po novem zakonu označeni kot "non-quota immigrants". Iz vse Evrope je prišlo 117.725 kvotnih priseljenecv in 85.250 izvenkvotnih. Iz Jugoslavije je prišlo 430 kvotnih priseljenecv; izven kvote pa jih je prišlo 1212. — F. L. I. S.

Koliko se pokadi cigarete? V nenaških listih beremo zanimivo statistiko, koliko se pokadi cigarete na svetu. Na prvem mestu ni več Francija, ampak Zedinjene države, kjer pokadi na leto vsak prebivalec 623 cigarete. Potem pride Nemčija, kjer odpade na glavo in leto 592, Belgija 513 in v Italiji 284 cigarete. Francija, ki je do pred kratkim prednjačila na tem polju, je padla na peto mesto z 248 cigareti. Na Švedskem pokadi vsak prebivalec po 184 cigaret na leto. Statistika ni ne omenja Jugoslavije in sploh Balkana. Menda Jugoslavija ne bo ravno na zadnjem mestu. Saj je znano, da kadijo Balkanci kot Turki, ki so baje zanesli to razvado med nas.

Ali šele nasti pravilno pisan in čitat angleško? Narodni "Slovensko-angliško slovarnik", katere je izšla iz tisa na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Na čelu seznama izselitvenih dežel stoji pa Kanada, odkoder se je priselilo čez 87.000 ljudi. Iz Jugoslavije se je priselilo 618 ljudi in izselilo tja 2.091. Kar se tiče narodnosti, moramo pač posnemati znano čudno porazdelitev priseljeniškega urada, kar se tiče južnih Slovanov. Bolgarov, Srbov in Crnogorcev se je priselilo 375 in izselilo 1.458; Hrvatov in Slovencev priselilo 436 in izselilo 700; Dalmatincev, Bosancev in Hercegovincev priselilo 47 in izselilo 351.

Zanimiva je tabela, ki nam po kaže, koliko priseljenecv je prišlo v kvoti in koliko izven kvote. V to tabelo so vključeni tudi tunkaj nastanjeni priseljenci, ki se vračajo iz časovnega obiska, kajti tudi oni so po novem zakonu označeni kot "non-quota immigrants". Iz vse Evrope je prišlo 117.725 kvotnih priseljenecv in 85.250 izvenkvotnih. Iz Jugoslavije je prišlo 430 kvotnih priseljenecv; izven kvote pa jih je prišlo 1212. — F. L. I. S.

Koliko se pokadi cigarete? V nenaških listih beremo zanimivo statistiko, koliko se pokadi cigarete na svetu. Na prvem mestu ni več Francija, ampak Zedinjene države, kjer pokadi na leto vsak prebivalec 623 cigarete. Potem pride Nemčija, kjer odpade na glavo in leto 592, Belgija 513 in v Italiji 284 cigarete. Francija, ki je do pred kratkim prednjačila na tem polju, je padla na peto mesto z 248 cigareti. Na Švedskem pokadi vsak prebivalec po 184 cigaret na leto. Statistika ni ne omenja Jugoslavije in sploh Balkana. Menda Jugoslavija ne bo ravno na zadnjem mestu. Saj je znano, da kadijo Balkanci kot Turki, ki so baje zanesli to razvado med nas.

Ali šele nasti pravilno pisan in čitat angleško? Narodni "Slovensko-angliško slovarnik", katere je izšla iz tisa na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Na čelu seznama izselitvenih dežel stoji pa Kanada, odkoder se je priselilo čez 87.000 ljudi. Iz Jugoslavije se je priselilo 618 ljudi in izselilo tja 2.091. Kar se tiče narodnosti, moramo pač posnemati znano čudno porazdelitev priseljeniškega urada, kar se tiče južnih Slovanov. Bolgarov, Srbov in Crnogorcev se je priselilo 375 in izselilo 1.458; Hrvatov in Slovencev priselilo 436 in izselilo 700; Dalmatincev, Bosancev in Hercegovincev priselilo 47 in izselilo 351.

Zanimiva je tabela, ki nam po kaže, koliko priseljenecv je prišlo v kvoti in koliko izven kvote. V to tabelo so vključeni tudi tunkaj nastanjeni priseljenci, ki se vračajo iz časovnega obiska, kajti tudi oni so po novem zakonu označeni kot "non-quota immigrants". Iz vse Evrope je prišlo 117.725 kvotnih priseljenecv in 85.250 izvenkvotnih. Iz Jugoslavije je prišlo 430 kvotnih priseljenecv; izven kvote pa jih je prišlo 1212. — F. L. I. S.

Koliko se pokadi cigarete? V nenaških listih beremo zanimivo statistiko, koliko se pokadi cigarete na svetu. Na prvem mestu ni več Francija, ampak Zedinjene države, kjer pokadi na leto vsak prebivalec 623 cigarete. Potem pride Nemčija, kjer odpade na glavo in leto 592, Belgija 513 in v Italiji 284 cigarete. Francija, ki je do pred kratkim prednjačila na tem polju, je padla na peto mesto z 248 cigareti. Na Švedskem pokadi vsak prebivalec po 184 cigaret na leto. Statistika ni ne omenja Jugoslavije in sploh Balkana. Menda Jugoslavija ne bo ravno na zadnjem mestu. Saj je znano, da kadijo Balkanci kot Turki, ki so baje zanesli to razvado med nas.

Ali šele nasti pravilno pisan in čitat angleško? Narodni "Slovensko-angliško slovarnik", katere je izšla iz tisa na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Na čelu seznama izselitvenih dežel stoji pa Kanada, odkoder se je priselilo čez 87.000 ljudi. Iz Jugoslavije se je priselilo 618 ljudi in izselilo tja 2.091. Kar se tiče narodnosti, moramo pač posnemati znano čudno porazdelitev priseljeniškega urada, kar se tiče južnih Slovanov. Bolgarov, Srbov in Crnogorcev se je priselilo 375 in izselilo 1.458; Hrvatov in Slovencev priselilo 436 in izselilo 700; Dalmatincev, Bosancev in Hercegovincev priselilo 47 in izselilo 351.

Zanimiva je tabela, ki nam po kaže, koliko priseljenecv je prišlo v kvoti in koliko izven kvote. V to tabelo so vključeni tudi tunkaj nastanjeni priseljenci, ki se vračajo iz časovnega obiska, kajti tudi oni so po novem zakonu označeni kot "non-quota immigrants". Iz vse Evrope je prišlo 117.725 kvotnih priseljenecv in 85.250 izvenkvotnih. Iz Jugoslavije je prišlo 430 kvotnih priseljenecv; izven kvote pa jih je prišlo 1212. — F. L. I. S.

Koliko se pokadi cigarete? V nenaških listih beremo zanimivo statistiko, koliko se pokadi cigarete na svetu. Na prvem mestu ni več Francija, ampak Zedinjene države, kjer pokadi na leto vsak prebivalec 623 cigarete. Potem pride Nemčija, kjer odpade na glavo in leto 592, Belgija 513 in v Italiji 284 cigarete. Francija, ki je do pred kratkim prednjačila na tem polju, je padla na peto mesto z 248 cigareti. Na Švedskem pokadi vsak prebivalec po 184 cigaret na leto. Statistika ni ne omenja Jugoslavije in sploh Balkana. Menda Jugoslavija ne bo ravno na zadnjem mestu. Saj je znano, da kadijo Balkanci kot Turki, ki so baje zanesli to razvado med nas.

Ali šele nasti pravilno pisan in čitat angleško? Narodni "Slovensko-angliško slovarnik", katere je izšla iz tisa na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Na čelu seznama izselitvenih dežel stoji pa Kanada, odkoder se je priselilo čez 87.000 ljudi. Iz Jugoslavije se je priselilo 618 ljudi in izselilo tja 2.091. Kar se tiče narodnosti, moramo pač posnemati znano čudno porazdelitev priseljeniškega urada, kar se tiče južnih Slovanov. Bolgarov, Srbov in Crnogorcev se je priselilo 375 in izselilo 1.458; Hrvatov in Slovencev priselilo 436 in izselilo 700; Dalmatincev, Bosancev in Hercegovincev priselilo 47 in izselilo 351.

Zanimiva je tabela, ki nam po kaže, koliko priseljenecv je prišlo v kvoti in koliko izven kvote. V to tabelo so vključeni tudi tunkaj nastanjeni priseljenci, ki se vračajo iz časovnega obiska, kajti tudi oni so po novem zakonu označeni kot "non-quota immigrants". Iz vse Evrope je prišlo 117.725 kvotnih priseljenecv in 85.250 izvenkvotnih. Iz Jugoslavije je prišlo 430 kvotnih priseljenecv; izven kvote pa jih je prišlo 1212. — F. L. I. S.

Koliko se pokadi cigarete? V nenaških listih beremo zanimivo statistiko, koliko se pokadi cigarete na svetu. Na prvem mestu ni več Francija, ampak Zedinjene države, kjer pokadi na leto vsak prebivalec 623 cigarete. Potem pride Nemčija, kjer odpade na glavo in leto 592, Belgija 513 in v Italiji 284 cigarete. Francija, ki je do pred kratkim prednjačila na tem polju, je padla na peto mesto z 248 cigareti. Na Švedskem pokadi vsak prebivalec po 184 cigaret na leto. Statistika ni ne omenja Jugoslavije in sploh Balkana. Menda Jugoslavija ne bo ravno na zadnjem mestu. Saj je znano, da kadijo Balkanci kot Turki, ki so baje zanesli to razvado med nas.

Ali šele nasti pravilno pisan in čitat angleško? Narodni "Slovensko-angliško slovarnik", katere je izšla iz tisa na prodaj Književna matice S. N. P. J.

Zrakoplovna služba se izpopolnjuje

Nov poštni vozni red med Chicagom in New Yorkom.

Chicago. (Poroča poštni urad.) — Uveden je nov zrakoplovni red, po katerem bo čkaška pošta po vsakem končanem dnevu z zrakoplovom odnešena v New York, tako da je bo drugo jutro že dobil najzgodnejši novoški trgovec. Nova pošta prigne 1. julija. Banke, zavarovalne družbe, v resnici vse trgovstvo bo dobilo novo izboljšano priliko za pošto z New Yorkom in nazaj. Uradniki poštne departamenta tudi napovedujejo, da bo s tem zelo poživela trgovina. Pa tudi za druge ljudske sloje to ne bo male vrednosti.

Po novem voznem redu bo pošta za New York, ki bo oddana ob petih ali šestih zvečer, dospela v New York enajst ur prej kakor po sedanjem zrakoplovnem voznem redu, ali osem ur prej kot z najhitrejšim poštnim vlakom. Poština za pisma ene unče bo po deset centov. Vozni zrakoplovni red ob delavnikih je sledeč:

Iz Chicaga po centr. času ob 8:30 p. m. Bryan, O. ob 10:30 p. m. Cleveland, O. ob 1:20 a. m. po vzh. času.) Bellefonte ob 3:50 a. m. New York ob 6:00 a. m. Iz New Yorka odide zrakoplov po vzhodnem času ob 9:30 p. m. Bellefonte ob 11:50 p. m. Cleveland ob 2:40 a. m. Bryan, O. ob 3:30 (centralni čas.) Chicaga ob 5:45 a. m. Ob tega novega voznega reda ne bo imelo koristi samo mesto Chicago, temveč skoraj vsa missisipijska dolina. Zrakoplovna pošta bo s tem narastla.

GREEN JE IGNORIRAL NAPAD.

Washington. — Predsednik Ameriške delavske federacije Green ni odgovoril na napad uredniškega članka v Washington Postu, kjer so mu očitali, da se brati s komunisti, ko brani Mehško delavsko federacijo pred očitki Kellogga. On pa v svoji "branitvi" ni šel daleč, kakor da je izjavil, da bo tako postopanje povzročilo slabo voljo med ljudstvom.

Umevno je stališče Washingtonske Pošte, ko pravi, da se Green pomika proti nevarnosti, ko hoče pobijati ameriško vlado, katera je zadržala, da je mehško delavstvo prislilo Callesovo vlado, da pričena konfiscirati ameriško lastnino. H koncu tudi pristavlja: Komunistom plačola rdeča zastava v Mehiki in vendar dobivajo še zaupanje od Ameriške delavske federacije, čeprav so v ozki zvezi z ruskimi komunističnimi voditelji.

REORGANIZIRANJE PROHIBICIJE.

Washington, D. C. — Administracija je sklenila temeljito reorganizirati cel ustroj za uveljavljanje prohibicije v Združenih državah. Organizacija ne bo več po državah, temveč po distriktih, ki bodo neodvisni od državnih mej. Načrt je, da se vsa država razdeli v 22 takih distriktov in na čelu vsakega distrikta bo posebni komisar. Administracija upa, da bo organizacija na ta način bolj uspešna kot je bila doslej.

Soprog rumunske "čarovnice" oproščena pred sodiščem.

Gary, Ind. — George Terpo iz Garyja, rumunski naseljenec, ki je bil obtožen umora dveh drugih Rumuncov, je bil 24. t. m. oproščen od porotnikov v Crown Pointu. Obravnava je pokazala, da je imela država slabe dokaze za njegovo krivdo. Glavna evidenca je bila dejstvo, da je Terpo takoj po umoru pobegnil v Pensilvanijo. On je pa izjavil, da je bežal radi svoje žene, ki je "copernica" in katera ga preganja in mu dela škodo, kjer le more. Rekel je, da mu je žena s svojo čarovniško močjo "naredila", da je bil zdaj obtožen umora in prigan iz Pensilvanije nazaj v Gary. Porotniki so se smejali njegovemu zagovoru, ker pa ni bilo obtežilnih dokazov, so ga oprostili.

Slavnost na 4. julija v Chicagu

Chicago, Ill. — Zveza državljanov za dobre ceste, katero je ustanovil bivši čikaški župan William H. Thompson, bo priredila piknik dne 4. julija v proslavo praznika Neodvisnosti. Ob tej priliki bo na programu tudi polet majorja Freda Martina, kateri se je bil udeležil svetovnega poleta lansko poletje. Slavnosti se bodo vršile v čikaškem predmestju Great Lakes, Ill.

Pri slavnostih bodo kajpada tudi velike vojaške, mornariške vaje, zbrani bodo tudi trgovski zrakoplovi. Zrakoplovna razstava bo pod vodstvom majorja Martina in vojnega departamenta, ki bo razkazal kakih trideset zrakoplovov. Zrakoplovci bodo imeli svoje vaje od 11. do 5. pop. Kazali bodo razne trike v letanju, mreže dima v zraku, organiziran polet, akove v zraku in tudi navidezno bitko v zraku, kar bo višek programa.

To bo tudi prva prilika, da bodo civilisti lahko videli, kako se zrakoplov dirigira z radliem. Piknik prične s športnimi igrami ob 12:30, in sicer igra s žogo bo prva med takimi iz Great Lakes vezhalne postaje in z dekletki iz Fort Sheridan. Razne ženske organizacije bodo tudi imele svoje tekme. Pet godb bo hkratu igralo. Popoldne sledijo pospravi s streli in paradni pohodi. Pri večernem kazališču bodo nastopili izbrani pevci. Ze podnevi bodo umetniki ognji, kateri se pa bodo ponovili zvečer.

Ples prične ob 11. dopoldne in traja do 10. zvečer. Udeležba se pričakuje še večja kot lani, ko je bilo na slavnosti 75,000 ljudi in je na postajališču stalo 17,000 avtomobilov.

RAZMERE PO AMERISKIH JECAH.

(Nadaljevanje s 1. strani.) v svobodi. Nekateri so mladi in robati; kako dolgo bodo še? Eden je star Kitajec, opotekajoč se ob metlini palci. Jutri ali za mesec dni ga bodo morda že zagrebli na veternem griču nad San Quentinom in pravci bo za doščeno.

Sodomstvo razsaja skoraj brez meje. Moški, vsi gnili od sifilisa, so pomešani med zdravimi; mladeniči z jedva dozorelim spoznanjem živijo z najodurnejšimi jetniki. Tisti, ki imajo denar, si na mnogo načinov tihotapski ustrezajo svojim strastem, in jetniki čelo trdijo, da kdor ima denar, si lahko kupi svobodo.

Mogoče pa za vse te stvari že ve ljudstvo Kalifornije in Urinje. Morda mu ni mar, ono ni zainteresirano; mogoče celo živi v domialjiji, da prav postopa s nami, ko nas pusti v takih razmerah. Najbo kakorkoli: San Quentin je prostor, kjer se ljudje ne poboljšajo, da bi postali dobri državljani. To je mesto krute in stupidne kazni, kjer vladajoči razred zadosti pravici. To je čola, ki uče mlade moralne propasti in sovraštva do vsega. — X. Y. Z.

25 Turkov povabljenih v Fordove tovarne.

Carigrad, 25. jun. — Ameriški avtomobilski magnat Ford je dal turški vladi ponudbo, da vyzame v svoje v tovarne v Detroitu 25 turških mladeničev in jih izuči avtotehnike. Ford jim plača vožnjo tja in nazaj in pet dolarjev dnevne mezde skozi dve leti inštrukcij, nakar se vrnejo v Turčijo kot izučeni mehaniki, katerih je danes še malo v turški republiki. Ko je minister za javna dela objavil ponudbo, se je oglasilo 350 mladih Turkov, ki so pripravljani iti v Ameriko.

Sodnik protestiral proti smrtni kazni, katero je sam izrekel.

Oakland, Calif. — Sodnik Fred V. Wood je 24. junija obsodil Jacoba Fuhrja v smrt na večletni radi umora ženske. Po izreku smrtne obsodbe je sodnik izjavil: "Smrtna kazen ni potrebna za zaščito družbe. Pravica ni ocveta. S teškim srcem izrekam smrtno obsodbo, toda druge alternative nimam po sodnjem zakonu."

Delavske odškodnine v Pensilvaniji

Urad za delavske odškodnine (Bureau of Workmen's Compensation), ki je del departamenta za delo in industrijo v državi Pensilvaniji, ima svoj sedež v kapitulu v Harrisburgu, Pa. Ta urad je pristojna oblast, ki upravlja delavske odškodninske zakon Pensilvanije; prošnje za odškodnino treba nasloviti na ta urad.

Odškodninski zakon se nanaša na vse nezgode, ki so se pripetile v državi Pensilvaniji, brez ozira, kje je bil delavec najet, in se razteza na moške, ženske in otroke nad 16. letom oziroma na one otroke med 14. in 16. letom, ki imajo uradno dovoljenje za delo (working certificate). Izključene so osebe, ki so le slučajno na delu in ne izvršujejo rednega posla dotičnega podjetja; ravnatoko so izključene osebe, katerim delodajalec daje blago za delo doma ali v drugem prostoru, ki ni pod nadzorom delodajalca. Osebe v hišni službi in v poljedelstvu so tudi izključene iz tega zakona.

Delodajalec je odgovoren za nezgode, ki so nastale včasem nemarnosti vseh svojih nastavlencev v izvrševanju njihove službe. Med te spadajo tudi inženirji, strojevodje, rudarji, "plumberji" in sploh vsi drugi nastavljenec, licencirani od države ali drugih podrejenih vladnih uradov.

Ne daje se nikaka odškodnina za prvih deset dni po onesposobljenju. Ali tekom prvih tridesetih dni po nezgodi je onesposobljeni delavec vpravičen do primerne zdravniške oskrbe, ki naj ne presega stroška \$100, in do datno do vse oskrbe v bolnišnici ob onih cenah, ki so v nazadi za enako oskrbo. Delavec naj po nezgodi objavi delodajalcu, in to čimprej mogoče, da potrebuje tako oskrbo.

Najvišja odškodnina znaša \$12 na teden in najmanjša \$6 na teden. Skupna vsota tedenalnih plačil pa ne sme presegati \$5,000. V slučaju popolne nesposobnosti za delo se poškovovanec plačuje 60% plače tekom prvih 500 tednov, začenši od desetega dne po nezgodi. Ako plača znaša \$20 ali več, potem plačilna doba znaša le 416 tednov in dve tretjini, in to valed zgornje omejitve skupne vsote na \$5000. Za delno nesposobnost dobi oškodovanec 60% od razlike med svojo prejšnjo plačo in ono, ki jo je v stanju zaslužiti po nezgodi. Odškodnina za delno nesposobnost pa se ne morejo plačevati več kot za 300 tednov, začenši od desetega dne po nezgodi.

Za vse vrste nesposobnosti, ki so posledica sledečih stalnih poškodb, se plačuje sledeča odškodnina, in nič drugega:

- Za zgubo dlani 60% plače za 175 tednov.
- Za zgubo roke 60% za 215 tednov.
- Za zgubo noge 60% za 215 tednov.
- Za zgubo stopala 60% za 150 tednov.
- Za zgubo palca 60% za 60 tednov.
- Za zgubo kazalca 60% za 35 tednov.
- Za zgubo srednjega prsta 60% za 30 tednov.
- Za zgubo prstanca 60% za 20 tednov.
- Za zgubo mezinca 60% za 15 tednov.

Zguba prvega člana palca ali drugega prsta se smatra za zgubo polovice prsta. Zguba več členov se smatra za zgubo celega prsta.

Razun ako odbor drugače določi, se zguba obeh rok ali dlani, nog ali stopal in obeh oči smatra za popolno onesposobljenje in treba plačati primerno odškodnino predpisano za isto.

Ako treba odrezati roko med komolecem in zapestjem, se to smatra kot enako zgubi dlani; ravnatoko se amputacija med kolonom in gležnjem smatra kot zguba stopala. Amputacija pa nad komolecem oziroma nad kolonom se smatra kot zguba roke oziroma noge. Stalna onemoglost dlani, roke, noge, očesa se smatra kot enaka zgubi dotičnega uda.

Za težko in stalno pokazitev glave ali lica se izplačuje 60% plače tekom največ 150 tednov.

Za slučaj smrti se odškodnina izplačuje sledečim osebam na sledeči podlagi:

- Vdovi ali vdovcu, ako ni otrok, 40% tedenske plače.
- Vdovi ali vdovcu z enim otrokom 50% plače.
- Vdovi ali vdovcu z dvema ali več otroki 60% plače.

Otroku ali otrokom, ako ni vdove ali vdovca, 30% pokojnirove plače z 10 odstotnim dodatkom za vsakega otroka čez dva; najvišja odškodnina pa ne sme znašati čez 60%. Ta odškodnina se plača v roko varuha.

Ako ni ne vdove oziroma vdovca ni otrok, vpravičenih do odškodnine, potem dobi odškodnino oče ali mati, ako za čas nezgode sta bila količkaj odvisna od pokojnikovega zaslužka; odškodnina za starše znaša 20% plače, kateri odstotek se lahko poviša do 40% v slučaju popolne odvisnosti.

Ako ni ne vdove ali vdovca, otrok ali odvisnih staršev, potem so vpravičeni do odškodnine bratje in sestre, ako za čas nezgode so bili količkaj odvisni od pokojnikovega zaslužka. Odškodnina za enega brata ali sestro znaša 15% in po 5% več za vsakega nadaljnega brata oziroma sestro; za vse skupaj pa ne več od 25% plače.

Dal je pokojnik zapustil kak odvisne osebe ali ne, mora delodajalec oziroma zavarovatelj izplačati pogrebne stroške — ne čez \$100 — direktno v roko pogrebniaka.

Važno je zapomniti si, da se odškodnina izplačuje otrokom, bratom in sestram le tedaj, ako in dokler niso še 16 let stari. Vdovi se izplačuje odškodnina, le ako je živela s svojim možem za časa smrti in je res bila odvisna od njegovega zaslužka oziroma, če je bila ločena od njega, ako je bila med njima kakšna poravnava glede vzdrževanja ali se je ista sodnijsko iztirjala. Vdovcu se izplačuje odškodnina, le ako ni v stanju vzdrževati samega sebe za časa žanine smrti in je bil zato odvisen od njenega zaslužka. Pastorki in posnovljeni imajo isto pravico kot lastni otroci, ako je pokojnik skrbel za njih kot oče. Posmrtni otroci so tudi zapopadani.

V slučaju posmrtnine se nikdar ne smatra, da je pokojnikova plača presegala \$20 na teden niti manj od \$10. Tedenska odškodnina se izplačuje za 300 tednov. V slučaju otrok pa odškodnina nadaljuje še dalje, dokler otrok ni 16 let star.

Ako vdova in otroci pokojnika so inozemci in ne stanujejo v Združenih državah, imajo pravico le do dveh tretjin redne odškodnine, do katere bi bili vpravičeni, ako bi stanovali v Združenih državah. Mesto da bi tem šorodnikom, v inozemstvu plačevali odškodnino v predpisanih tedenskih obrokih, ama delodajalec vsak čas spreminiti še dolžne obroke v enkratno plačilo, ki naj odgovarja tečajni vrednosti še dolžnih plačil. Inozemski vdovec, starši, bratje in sestre, ki živijo v inozemstvu, niso vpravičeni do nikake odškodnine. Konzali dotične inozemske države smejo uradno zastopati inozemske sorodnike, živeče v inozemstvu; v takem slučaju imajo pravico dobiti odškodninska plačila, da jih razdelijo med vpravičence v starem kraju. — F. L. I. S.

Ustroj telesa in značaj

Oblike telesa so pri različnih ljudeh nič manj različne kot njihov značaj. Med obema pa obstoji ozka vez.

Ze pred desetletji, da, pred stoletji, so veliki duhovi skušali najti zvezo med ustrojem telesa in mod značajem. Opazovali so posamezne dele telesa, n. pr. roko, lobanjo itd. in na podlagi dobljenih podatkov so iskali skritih vezi, ki vodijo od človeškega telesa do njegovega značaja in obratno. Morda bo kdo skomignil z glavjo, češ, kakšen smisel naj ima to raziskovanje? Na to mu lahko odgovorimo: velikega pomena je, ker moremo, če poznamo vez med telesom in karakterjem, spoznati človeka, oziroma njegovo notranjost, že na prvi pogled. Prvi, ki je znanstveno utemeljil teorijo odvisnosti od telesnega ustroja, je bil psiholog Kretschmer. Simbolično človeškega telesa je ušil že Carus, podrobnosti o lobanji pa nam je podal Gall v svoji frenologiji.

Slovenska Beseda **Podgorica Janina**

Uredništvo: 4. aprila 1924. Datum: 17. Junija 1927. Vredn. št. 1000.

GLAVNI STAH: 2827-29 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Levničevalni odbor: UPRAVNI ODBEK: Predsednik Vincent Calnar; podpredsednik Andrej Vidrič, R. F. D. 7, Box 103, Johnston, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega odbora Blas Nevak; gl. blagajnik John Vegrich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODBEK: Martin Šolomnik, predsednik, Box 276, Norberton, Ohio; Frances A. Teuchar, 2827 E. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmanič, 19111 Burlington Ave., West Park, Ohio; Mary Udovich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Turčel, Box 22, Strasburg, Pa.

BOLNIŠKI ODBEK: OSREDNJE OKROŽJE: Blas Nevak, predsednik, 2827-29 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill. VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 264, Moon Run, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorka, RFD, 2, Box 114, West Newton, Pa. Anton Sular, Box 104, Green Knoll, an Jugoslav. Frank Klan, Box 299, Chisholm, Minn., an sov. rep. John Galah, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor: Paul Berger, predsednik, 2827 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.; Richard J. Zavertnik, R. No. 1, Hinsdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 29th St., Chicago, Ill.

Združnični odbor: Predsednik: Frank Aleš, 2126 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; John Owen, 2429 W. 29th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VREDNOVNI EDRAVNIK: Dr. F. J. Kera, 8223 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZORI — Korrespondence s glavnimi odborskimi, ki deluje v glavnem uradu, se vrši tako:

VSA ZEMLA, ki se nanašajo na pošto gl. predsednika in sodnega predsedništva S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE RAZNE BOLNIŠKE PODOBE SE NASILJE: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. levničevalnega odbora in javnega vsebo se nanašajo: Tajništvo S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE RAZNE VEKLE E BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede posiljanja v gl. levničevalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku sodnega odbora, Agar ulice 10 je spredaj. Vsi prisilni za gl. posiljanje se naj pošiljajo na naslov: Martin Šolomnik, Box 276, Norberton, Ohio.

Ve dopisi in drugi spisi, namanila, oglaš, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glavnim uredništvom, naj se pošlje na naslov: "PROSVETA", 2827-29 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

V principu lahko vsakega človeka podredimo enemu izmed treh tipov, ki jih v naslednjem naštevamo: 1. takozvani tip uživlja, kamor spadajo ljudje mirnega, flegmatičnega, ravnodušnega značaja; 2. tip gibanja in 3. tip občutja. S to razdelitvijo pa nikakor nečemo trditi, da mora človek, ki spada v 1. kategorijo, vedno mišljiti zgolj na uživanje, da se mora tip druge kategorije pečati izključno s sportom in tako naprej. Marveč hočemo povdariti, da je karakteristična poteza človeka ušivalnega narature njegovo stremenje za udobnostjo, komednostjo, preudarnostjo in počasnno premišljenostjo v vseh kretnjah. Tak človek ima mnogo smisla za dobro jedajo in pijačo, prav nič pa za urnost. Maratonski tekač bi se v tej kategoriji ne počutil doma.

Človek gibanja je docela različec od pravkar omenjenega; on je vnet le za življenje in gibanje, zato se tudi sam ogiblje urno in okretno in ljubi silaherni duševni in telesni napor. Človek občutja je nešen, pogosto slabotne konstitucije, občutljiv v najvišji meri, giblje se graciozno, skoraj boječe, njegove kretnje so lahne kakor piš. Med moškimi so tipi te vrste redkejši kakor pri ženah.

Med naštetimi tremi tipi je seveda mnogo prehodov, ali v glavnem je struktura telesa vendarle v eni izmed teh treh smeri najbolj povdarjena: Trije osnovni tipi se med seboj zelo slabo skladajo, zakaj vsak čuti privlačnost le do ljudi svoje vrste, vsakdo gleda na svet z drugega vidika in misli, da je edino njegov pravilen.

Poklic si izbere vsak človek tak, ki najbolje prija njegovemu narurelu. S tem pa seveda ni rečeno, da morajo biti vsi ljudje ušivalnega tipa kretnarji, češ da imajo kot kretnarji največ prilike do uživanja. Človek gibanja si izbere za svoje torišče poklic, ki mu nudi dosti možnosti za gibanje; v prostem času goji tak človek rad sport. Človeka občutja vleče k umetnosti in znanosti. — Če upoštevamo navedene osnovne principe, nam ne bo težko najti normo, po kateri bi bilo mogoče svetovati otrokom, kateri poklic naj si izvolijo.

Kot posebno višjen del v poglavju "Ustroj telesa in značaj" se je že od nekdaj smatral nauk o ustroju lobanje. Ne bomo na tem mestu podrobneje govorili o njem, hočemo navesti le nekaj praktičnih vzgledov, ki jasno potrjujejo med ustrojem človeškega telesa in njegovim značajem oboječo zvezo.

Za samozavestnega človeka je značilen izredno razvit gornji zadnji del glave, kjer imajo sedež takozvani vladajoči nagoni; nasprotno pa ima praktični človek, n. pr. trgovec, glavno najbolj razvito v školici ušes. Tam ima sedež kompleks praktičnih čutov, ki se tudi nasivljajo nagoni samohranitve. Umetnik ima glavno razvito na strani, kjer se nahajajo čuti za umetnost, istotako tudi izumitelj na polju tehnike. Človek domialjije ima visoko, osto glavo v nasprotju s realnim praktikom, ki je snah po široki lobanji. Debeli, masniti tilnik i družabnega, pohotno-strastnega bon-vivanta je pač vsakomur tako poznan tip, da ga skoraj ni vredno posebej omeniti.

Zdaj pa k čelu. V njegovem gornjem delu je po naukih frenologije sedež čutov mišljenja, dočim so v spodnjem delu lokalizirani opazovalni čuti. Tako dobimo v praktičnem življenju ljudi z izrazitim spodnjim delom čela predvsem v krogih gotovih umetnikov, kot n. pr. pri kiparjih, risarjih in slikarjih. Nant kot strogo abstraktni mislec ima posebno razvit sprednji del čela, Schopenhauer — opusujati praktik — pa spodnji del. — Glava in muzika je karakteristično razvita v sredi in malo višje. Širok nos je značilen za ljudi, ki imajo smisel za oblike. Da to drži, se lahko uverimo pri naših krojačih in modistinjah — če so dobri, seveda.

Naj bo dovolj. Hoteli smo podati v našem članku le glavne, bistvene poteze v zvezi s temi ustrojem telesa in značajem, dobron razprava pa bi na ovedla predač, in bi najbrž široke kroge naših čitateljev celo dolgočasila.

Po poroki. Pri podpisu poročne listine v zakristiji čeli šupnik novoporočencema veliko srečo in mnogo otrok. "Enako, gospod šupnik!" odgovori ginjeno novi soprog.

RADA BI IZVEDELA kje se nahaja moj stric Peter Ferkat, doma iz Rakava pri Postojni. Zadanje časa je bil v Helena, Montani. Poročati mu imam zelo važne stvari iz starega kraja. Prosim, da se mi javi na naslov: Margaret Oršam, 727 E. 157th Street, Cleveland, Ohio. (Adv.)

DA SKUHŠ DOBRO PIVO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, kmeti, sladkor in vse druge potrebščine. Poskušite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani volno le najboljši in najzanesljivi.

Groceryman, stadtlerman in v popudajalne telesnino damo primerno postop pri večjih naročilih. Pišite po informacije na: FRANK OGLAJ, 6401 Superior Avenue

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Konec.)

Toda poskusiti mora, mora! . . . Zbral je vse svoje moči in zakričal je, toda kakor nalašč je baš v tistem hipu še huje zavihrala in zabučala burja, tako da skoro samega sebe ni čul . . .

Zavpil je še enkrat — a s tistim neuspehom! . . .

"Moj Bog, moj Bog, kaj bo? . . . Pokoncu skloniti se ne morem, burje prevpiti tudi ne morem — ko bi se vendar že daniti začelo! . . ."

Ali iz zvonika je odmevala šele ena črez polnoč! . . .

Izkušati se spraviti po vseh štirih naprej, a na noge se ne more opreti čisto nič. Vsaak najmanjši gibljaj mu provzročila neznozne bolečine . . .

In običaj je spet na svojem mestu, opirajoč se na roke. Z neba pa se je neusmiljeno usipal sneg ter ga zagrinjal bolj in bolj. Spočetka se je topil na njegovem toplim životu, zdaj pa se mu je začel izpreminjati po obrazu, po vratu in po drugem životu v ledeno skorjo . . . In udje so mu čimdalje bolj drevneli.

"Moj Bog, moj Bog, ali doživim še jutranji dan? . . ."

Nekaj kakor smrtna groza mu izpreletilo telo . . . iznova začne klicati, a burja je zvižgala in vihrala, kakor bi se rogala vsem njegovim poskusom. In res ni spravil nobenega poštenega glasu več iz prsi . . .

Za trenotek ga zapusti spomin, a precej ga prešine spet misel, doživi li jutranji dan. In če bi ga ne — če bi bil to zadnji večer njegovega življenja? . . . Kaj, če bi umrl tako? . . . Ali je pripravljen na smrt? . . . Ali ni grešnik? . . . Ali ni ves čas svojega duhovništva preveč mehanično opravljal svojega posla, tako nekako, kakor bi bila vera samo za druge, zanj pa ne? . . . Ali ni izgovrjal v svojih pridigah čisto po nevredebnem božjega imena? . . . Ali ni bila to blasfemija, da je izpostavil monstranco v politične vrhe? . . . Kakšnega si je mislil on Boga, ko je pričakoval od njega, da se poda v podlo politično borbo zanj? . . . Ali pa pri tem sam ni veroval v njegovo pomoč in je samo ljudi slepil? . . . Eno kakor drugo grozen, strašen greh zoper svetost in vzvišenost božjo! . . .

Ah, zdaj je gospod Rajmund čutil veličastvo božje, zdaj je čutil, da je on reven črv proti Njemu, ki je vseveden, vsemogočen, a vendar neskončno usmiljen! . . .

In začel se je kesati! . . . Obžaloval je, da je bil nestrpen včas celo do ljudi na smrtni postelji! . . . Ah, kako si je zdaj sam želel milosti božje! . . .

"Moj Bog, moj Bog, svoje tolažbe mi ne odreči, in jaz je ne odrečem nikdar nikomur več! . . ." tako je obljuboval, tako je vzdihoval! . . .

"Ha — zvonček — čuj, čuj . . . prihajajo, prihajajo! — Gospod, jaz nisem vreden, da greš pod mojo streho, toda reci samo . . . Ne, ne — to ni, to ni! . . ."

"Ali sem res kaj kriv? . . . Moj Bog, če sem res kaj kriv, odpusti, odpusti! . . ."

In zopet se mu zazdi, da leži Tomaž poleg njega. Toda njegova lica so bila zdaj tako nekako izpremenjena — sladak mir je bil razlil po njegovem obrazu, in smehljal se mu je, kakor bi mu hotel reči: "Jaz te ne sovražim več! . . ."

In tudi on mu reče: "Bodiva prijatelja, Tomaž! . . ."

Postalno mu je hkratu nekam prijetno v tej družini . . .

Oči so mu lezle skup . . . Omagale so mu bile že davno tudi roke, in zdaj je ležal iztegnjen na hrbtno kakor v postelji. Njegov život je bil že skoro popolnoma zameten s angom . . . Neka dobrodejna utrujenost se ga je lotevala, legla mu po udih, in prijetna zavest, da bode zaspal, ga je prešinjala . . . "Ha, zdaj zaspiš, zdaj zaspiš! . . . Zdjaj zaspiš in si odpotiš! . . ."

In res je zaspal . . .

"No, zdaj bosta pa skupaj lažala," so pravili prihodnjega dne drug drugemu ljudje; kajti tisto noč, ko se je bil ponesrečil župnik, je bil izdihnil tudi Tomaž svojo dušo . . .

Toda to se ni zgodilo.

Župniki in taki gospodje imajo svoja odlična mesta na pokopališču, in tudi gospodu Rajmundu so bili njegovi duhovni bratje odločili pri cerkvenem vohodu prav tik cerkvenega zidu jamo, dočim so jo bili za Tomaža izkopali v nekem bolj oddaljenem kotu.

Pač pa jima je skupaj zvonilo, in tudi skupaj so ju bili prinesli v cerkev . . .

Seveda je stala župnikova krsta bolj v ospredju, Tomaževa pa bolj zadaj, in tudi to prednost so dali župniku, da so ga zagrebli pred Tomašem — a vse to ni nikogar vznemirjalo, niti mrtvecev samih ne . . .

Malo čudno pa se je vendarle zdelo nekaterim, da sta morala ta dva velika nasprotnika tako obenem stopiti pred sodbo božjo . . .

"Glejte no," so vklicali ter zmajavali z glavami, "zamaševani in oni, ki ga je zamaševal, kar oba hkratu! . . . Kdo bi si bil to mislil! . . . Pa seveda: človek je človek, in vsaj smo v božjih rokah! . . ."

Nekoliko tednov po tistem so Poljanci zopet sprejemali novega župnika.

Baston se je vedel na čelu gasilnega društva to pot še vse samozavestneje nego nekdanj pri sprejemu gospoda Rajmunda.

Bil je danes brez tekmenca. Prejšnjega učitelja ni bilo več. Radi preprirov, ki jih je imel s svojo ženo in ki so postajali naravnost pohujšljivi za vso okolico, so ga bili prenestili. Kdo je bil bolj kriv, ali on, ali ona, se ni dalo prav dognati. Če bi se smelo verjeti Škrjanču, o katerem so trdili, da ima dober nos za take stvari, tudi žena učiteljeva ni bila posebno vzorna . . . Večkrat je namreč pravil o njej: "E — ta vam je liberalna, ta, kar se tiče ljubezni! . . . In tako sem vendar učakal, da so enemu zrasli rogovi, pa še ta je klerikalec, hihhihi! . . ."

Istina je bila, da sta se učitelj in njegova žena včas ne samo prepirala, temveč celo pretepavala, in da niti med šolskim poukom ni bilo vaelej miru . . .

Tako se je bilo zgodilo, da je moral učitelj strani. Na svojem novem mestu je poskušal najprej, če ne bi šlo spet z liberalizmom. A ko se je uveril, da tja za to niso ugodna, je začel kar sam na svojo roko snovati konsumno društvo, in sicer natanko po vzgledu onega, ki je bilo v Poljanah storilo tako žalosten konec . . . S tem je dosegel to, da je postal imeniten po celi deželi, kajti po vseh časopisih se je čitalo njegovo ime. Eni so mu zabavljali, drugi so ga hvalili, a njemu je bilo to vse eno, samo da se je videl tiskanega.

Pri sprejemu Rajmundovega gospoda naslednika pa se Poljanci nikakor niso tako trudili kakor tistikrat, ko so sprejemali njega. Ljudje so bili postali nekako razodpni za take stvari. Tako je bil čitati pri sprejemu en sam napis, ki se je glasil:

"V imenu miru vas pozdravljamo!"

Prav jasen ta pozdrav morda ni bil, a novi župnik ga je umel. Bil je moder mož in vedel je takoj, po čem hrepene njegovi župljani. In da bi jim pokazal, da se strinja z njih željami, jim je precej prvo nedeljo s prižnice zaklical:

"Ublažimo svoja srca! . . . Začnimo novo življenje! . . . Ne bodimo ne liberalci ne klerikalci — bodimo predvsem ljudje!"

Poljancem pa je zadrželo srce spričo teh priprostih, a vendar tehtovitih in pristranih besed, tako zelo so se bili začeleli sloge in miru, tako zelo so se jim bile pristudile dosedanje neprodne politične borbe! . . .

"Da, bodimo predvsem ljudje! . . ." so ponavljali s trdnim sklepom, da se hočejo odslej ravnati po tem lepem nauku . . .

Tomaž je počival že nekaj časa v hladni zemlji, ko so začeli govoriti najprej po Lipovcu, potem pa po celi župniji, da je on v svoji blaznosti zadušil Maničinega otroka.

Neki Ukár, človek, ki je zaradi svojega slabotnega telesa, a bolj še menda radi prirojene mu apatije do dela samo postopal ter se plazil od hiše do hiše, je izbleknil nekoč, da je bil tistikrat pod oknom in da je na svoje oči videl, kako je Tomaž zadušil otroka.

Ko so ga ljudje izpraševali, zakaj ni prej povedal tega, je na vsa ta vprašanja odgovarjal dosledno:

"I — kaj meni mar drugi ljudje! . . ."

In ko je prišla cela zadeva pred pristojno oblastvo in so ga tudi tu zaslišavali in izpraševali, zakaj je molčal ter pustil, da je po nedolžnem trpel ubogo dekle, je tudi tu venomer ponavljal:

"I — kaj meni mar drugi ljudje!"

Ravnodušnost in malomarnost, s katero je odgovarjal, je navdajala s ardom vsakega, ki ga je ališal.

Obnovilo se je kazensko postopanje proti Manici, ki se je končalo z njeno oprostivjo . . .

Državnega pravdnika namestnik, ki je pri prvi obravnavi zastopal obtožbo, je triumfiral, nekdanji predsednik sodnega dvora pa je zrl v tla, ko je čul vse to. Bilo ga je sram, morda prvič v njegovem življenju! In od tistihdob ni baje nikdar več trdil, da je "priznanje poglavitni dokazov." Ta pretrealjivi zgled otroške ljubezni in poštrevnosti je bil ganil celo njegovo odrevenelo srce ter omajal njegove starikave nazore.

A na Maničino usodo vse to ni imelo nikakega vpliva . . . Njeno življenje je bilo strto, uničeno . . . Popolnoma apatična je zapustila ječo ter stopila pod milo nebo . . .

Prišedši domov, se je nema ozirala okrog, kakor bi se več ne spoznala v domači hiši . . . Šele čez nekaj časa se je oklenila matere okrog vrata in se bridko razjokala . . . Saj je bilo to edino, kar je storiti mogla! . . .

In zdaj živi svoje tiho, mirno življenje, a nje lica se ji nečejo razjasniti več . . . Ljudje se ogiblje, kolikor more . . . Vsaak dan pa, če je le mogoče, gre na pokopališče in tam joče na očetovem in na — otrokovem grobu . . .

O njeni nedolžnosti je zdaj vse prepričano, in vendar kažejo včas otroci s prstom za njo ter si dopovedujejo:

"Vidiš, ta je bila pa že zaprta! . . ."

Njeno življenje je navzlic njeni nedolžnosti omadeževano! . . .

A drugi? . . .

Dolfe in Baston se počutita dobro! . . . Razen onih brazgotin, ki sta jih tistikrat povzročila drug drugemu, ko sta se obdelovala s kožari, ni pustilo njihovo razuzdano življenje nikake sence na njiju. Oba sta na tem, da se oženita, in oba imata mlado, lepo, nedolžno in bogato nevesto . . . Brez dvojbe bosta oba srečna . . .

Tako je pač dostikrat v življenju! . . .

Dr. Robert Kermanner:

Krmavnar in orožnik

Tisoč metrov nad morako gladino — so rekli — je dom njegov. Oče mu je bil doma iz Srednje vasi; vozil je ogije po dolžini Bohinjakega jezera iz Ulkane v Srednjo vas. Bil je znan kot zanesljiv brodnik, ki je znal krmavlo prav obrniti ob vsakem vetru — na tem jezeru brez vetra ni. Že praded je bil "krmavnar!"

Sin se je priženil visoko v gore k Bohinjcu. Imeli so ga vsi zelo radi, ker je bil prijazen in izvrsten planinski vodnik.

V nedeljo stoji sedemletni Janezek pred hišo. Jutro je krasno. Deček gleda dol v ravnino, kjer je toliko ljudi . . .

"Dober dan, Janezek!" se zaslisi glas. Janezek pogleda: kdo more biti danes, ko je nedelja?

Izza drevesa se pojavita dva orožnika.

"Dober dan, gospodje!"

"Ali so oče doma?"

"So."

Janezek steče v hišo.

V hiši — to je po gorensko v sobi — stoji oče Janez in nepremično gleda skozi okno. Žena Mica leži v postelji in zraven nje njen najmlajši sinko, ki bo jutri krščen.

"Janez, kaj pa je?"

"Mica, zdaj me pa imajo! Zandarji so zunaj . . . Pušo snajim, pa je že prepozno, da bi šel kam skril."

"Daj pušo pod mene v posteljo, saj bodo videli, da sem bolna!"

"Mica, prav imaš!" veli Janez, jo vzdigne in skrije pušo pod njo — Janezek pa gleda.

"O Marija, sveta pomočnica, basalo sem pozabil na klopi, ki sem z njim pušo snajil."

"Za hlače si ga vtakni! . . ."

Janezek je že zunaj — nekaj čuti, da ne bi bilo zanj, če bi dobil pouk z basalom . . .

"No, Janezek," reče zasopli vodja straže, "kje pa so ata?"

"V hiši! Sem že povedal."

"Janezek, ti si pošten. Povej, ali imajo oče kakšno pušo?"

"Imajo, imajo."

"Kje jo pa imajo?"

"Mati imajo pušo v postelji, oče pa basalo za hlačami!"

"Ti lump, ti se boš iz poštenih orožnikov norce delal!"

Janezek je bil že za četrto smreko nad hišo in ugibal, kaj je zagrešil in gledal, kaj bo.

Utrujena od hoje po strmem bregu; orožnika stopita v hišo.

"Dober dan, Janez!"

"Dober dan, gospoda! Kaj pa je vaju prineslo sem gori, pa v nedeljo?"

"Janez! Nič se norca ne delaj, saj veš, kolikokrat smo bili že tu gori. Včera je se je v dolini zopet natančno slišalo — dva strela sta počila dopoldne. Nobeden drug ne more biti nego ti! Kje imaš puško?"

"Gospoda jaz puše nisem imel v rokah, kar sem prišel od vojakov!"

Janez se vravnja, ker ga tišči basalo za hlačami, in se odkalja, da se ne bi smejal in da se ne bi prekmalu vrnil izdajalski in pošten Janezek.

"Janez, tukaj gori ste bolj pokvarjeni nego v dolini. Vi mislite, da vam nobeden nič ne more. Pa boš ti videl, da bo tvoj Janezek videl, da tako ne gre. Nalogo imava, da izvršiva zpet hišnega preiskavo."

"Prosim, gospoda!"

"Zakaj pa šepate?"

"Drvaril sem v gozdu. Padajoča smreka me je oplazila po kolenu — sam Bog me je rešil, da ni šla noga."

"No, vesel bodi, Janez, da ni bilo huje! Pojde pa žena tvoja z nama!"

"Ta pa še manj more, je večraj rodila. Saj vidita, fantka ima pri sebi!"

"Oh, Janez, koliko jih pa bo?"

"E — saj vesta gospoda, kako je tukaj gori pri nas. Časa dosti, dela malo."

"No, bova pa sama vse pregledala!"

"Prosim!"

Hišo, svinjak, skedenj, kozolec — vse sta preplezala in pregledala. Janezove puše ni bilo nikjer. Krmavnarjev Janez puške ni imel v hiši po osmi preiskavi.

Orožnika odideta zopet v dolino. Janezek pogleda plašno v hišo.

"Pojdi sem, Janezek! Ali si kaj goveril z orožnikom?"

"Sem!"

"Kaj sta te pa vprašala?"

"Če imate kako pušo?"

"Kaj si jima pa odgovoril?"

"Da imajo mati pušo v postelji, vi pa basalo za hlačami!"

"Dobro, Janezek, prav si povedal! Le zmeraj pošten bodi in resnico govori, pa se ti bo zmerom dobro godilo na svetu! . . ."

RAZNO

O nastanku rumenega plemena. V Indokini so pri kopanju našli na pragodovinske najdbe, ki so dale povod za zanimive ugotovitve. Teorija o nastanku rumenega plemena je jela s tem stopati v novo fazo.

Geolog Mansuy je našel v duplini gore Bak Sona pri Dong Tuoku plast lepo poliranega kamenega orodja. Našel je razne sekire, kladiva, svedre in drugo orodje, ki morajo izvirati iz velike stargije dobe kot ostale izkopnine, na katere so našli tekem let v onem kraju. Med tem orodjem iz kamene dobe sta ležala dva dobro ohranjena okostnjaka, ki so ju merili in prišli do presenetljivih zaključkov.

Ze leta 1906, je našel Mansuy v duplini Fobin Giji dve lobanji, ki izredno soglašata z onimi ljudmi starejše kamene dobe v Zapadni Evropi. Lobanji sta dolhokefala, dočim so današnji prebivalci Indokine brahikefali. Novi lobanji sta znatno daljši kot prejšnje in se dasta primerjati le z glavami Papuancev iz Novi Gvineji, ki so najizrazitejši vseh znanih dolhokefalov.

Mansuy sklepa iz teh najdb, da je prvotno prebivalo v Indokini in Tongkingu plemo zamorskega tipa z izredno dolgo lobanjo. Od njega mora izvirati primitivno orodje, ki so ga našli skupaj z okostnjakoma in ki je bilo polirano in na rezilu. Je to torej tip kamene orodja, ki ga v Evropi ne poznamo. Kame neje je moralo osvojiti dežele drugo, morda belo plemo, ki je znalo kamen bolje obdelovati. Ostanki pragodovinskega zamorskega plemena se nahajajo danes le še na Andamanih, Filipinih in na Malajskem polotoku.

V najoddaljenejših krajih Kitajske, kamor še ni prodrla niti najprimitivnejša kultura, so se našli pri prebivalstvu zaostopni ki zamorskega, pa tudi evropskega tipa. Nove najdbe zato potrjujejo domnevo, da je nastalo današnje rumeno plemo v Aziji, ki ga imenujemo mongolsko, tekem stotisočletij vsled križanja med belim in zamorsko podobnim plemenom.

NAZNANILO.

Tužnim srcem naznanjam so rodnikom, znancem in prijateljem širom Amerike žalostno vest, da je preminul v stari dobojini moj nadvse ljubljeni oče

ANTON PAJK.

Umri je nagle smrti in sicer se je bil napotil dne 16. maja t. l. v bližjo vas Krko na smenaj. Domov grede se je hotel nekoliko okrepčati v bližnji gostilni nekako ob tretji uri popoldne. A še predno je začel jesti naročeno jedilo se je zgrudil mrt na tla. Bil je 58 let star. Dragi oče, kruta neizprosna usoda je zahtevala vaše življenje, katero je itak bilo mučno ko vsakega proletarca, vendar vsi prezgodaj. Nahajal se je dvakrat v Ameriki, zgradil si svoj mali dom, ni pa imel prilik zatisniti svojih oči na njemu. Nepopolna je ta izguba, dragi oče, tako hitro in ne pričakovano.

Zalujoči ostali:—Marija Pač, žena; Anton, Franc in Alojz sinovi, vsi na Šici, fara Krk pri Stični. Frances, omožen Globokar, hči, tu v Ameriki Ignac Globokar, zet v Salenville, Pa.

NA PRODAJ IMAM

pet velikih stavbišč (lot), katero se nahajajo blizu 5754 Oak Park Ave., le tri bloke južno od Archer ave. Za ceno se lahko ogleda osebno ali pismeno pri: Frank Šetina, 5754 S. Oak Park ave Chicago, Ill., ali pri lastniku Frank Hren, 25 West Illinois St. Chicago, Ill. (Tel. Central 2178) —(Adv.)

Zabasanost.

Velik del telesnih boleznih lahko zasledimo do zaprtja. To stanje ne zanemarjajte.

Severa's Balzol

je neprecenljiva pomoč v takem stanju želodčne in prebavne neurednosti in zaprtja. Sijajna tonika za oslabele ljudi.

Cena 50c in 85c.

Pošlucite najprej pri ljekarju.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in ahode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ZELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.